

Pilota valenciana: cap a la modernitat

La commemoració del desè aniversari de la retirada del Genovés coincideix amb un clima d'esperança en les possibilitats del nostre esport de recuperar terreny perdut.

Lany 2005 en curs és l'any de Paco Cabanes, "el Genovés", el mite viu de la pilota valenciana. Sota el lema "1954-2004: cinquanta anys de l'home. 1995-2005: deu anys del mite", es commemora el seu cinquantè aniversari i, alhora, el desè aniversari de la seua retirada dels campionats professionals. En el seu honor s'han organitzat nombroses i diverses activitats, com el campionat de raspall per a professionals, la inauguració del Museu de la Pilota a Genovés o l'edició d'un llibre de fotografies i escrits. Paral·lelament a aquest homenatge, hem assistit en els darrers mesos a un reviscolament de la pilota valenciana, amb l'entrada en escena del Genovés II, que s'ha sumat al clima d'esperança que regna després de l'èxit promocional, en els últims anys, de l'esport més genuí de valencians i valencianes. Queda encara un llarg recorregut, però anem pel bon camí.

Paco Cabanes, "el Genovés". "El rei de la pilota", "l'encarnació mateixa d'un campió fora mida", "el mite personificat del pilotaire modèlic", "l'únic símbol col·lectiu indiscutit dels valencians"... La llista d'expressions falagüeres gairebé es podria estendre fins a l'infinit. Perquè, si una cosa és certa, és que el Genovés ha estat durant molts

anys el centre de les converses sobre pilota. "És com Maradona en el futbol o Indurain en el ciclisme", assegura David Sarasol, coordinador del Museu de la Pilota. Tot un fenomen social que arrossegà centenars de persones als trinquets i, d'alguna manera, salvà l'esport dels valencians de les urpes del futbol, que en aquells moments no sols amenaçava de succeir el rei dels esports dels valencians sinó fins i tot de fer-lo caure en l'oblit definitiu. En l'escala i al rebot, per davant, de volea o de bot de braç, el Genovés ha estat el millor jugador de pilota valenciana de tots els temps i en totes les modalitats. Acomodant-se a la mida dels seus contrincants, jugà amb l'esquerra, amb una mà lligada o sense pegar-li per dalt; contra una parella o davant d'un trio. I no obstant això, guanyà en vuit ocasions el campionat nacional d'escala i corda, i quedà subcampió en cinc més; fou campió individual d'escala i corda sis vegades, i subcampió, tres; i guanyà el trofeu 5 Nacions de Llargues a València el 1993, el subcampionat d'Europa de Llargues a França el 1994 i el Campionat del Món de Llargues a València el 1996.

Quan es retirà de les competicions oficials, el món de la pilota perdé el pilotaire, però guanyà el mite, l'ombra del qual encara s'estén, allargada, sobre tots els trinquets del País Valencià.

La pilota valenciana avui dia.

Parlar de la pilota valenciana d'avui dia no és igual que parlar de la de fa vint-i-cinc anys, quan el Genovés estava en el centre de la seua carrera esportiva. Tots sabem que era gairebé impossible que una figura tan excepcional tinguera continuïtat i, de fet, malgrat la qualitat de jugadors com Enric Sarasol o Álvaro, no la tingué. Tanmateix, des d'aleshores s'han succeït alguns canvis decisius per al futur del nostre esport. Malgrat les evidents dificultats per promocionar-se en una

RAFA GIL

Genovés, el mite viu

—El 2005 està sent un any d'homenatge a la seua figura, organitzat principalment des del seu poble. Què sent el profeta en la seua terra?

—Jo sempre he tingut molts motius per estar content i satisfet. I aquest és un més. Ser el centre de tot un conjunt d'actes m'afalaga.

—Es parla d'un reviscolament de la pilota valenciana, i el seu

fill, Genovés II, n'és un dels protagonistes.

—Sí, entre molts altres. Però ha estat ell qui s'ho ha guanyat. Jo sols l'he acompanyat. Tot el mèrit és seu.

—Quin futur imagina per al seu fill?

—Ell ho té clar. Viu per a la pilota. Calculant que tinga salut, gaudirà i farà gaudir.

—D'on sorgeix aquest nou fenomen?

—Els mitjans de comunicació hi han donat suport, i això hi ha influït. Però crec que, sobretot, és el fruit de les es-

coles de pilota i de tecnificació, que han portat avant la promoció de l'esport.

—Com troba la situació social de la pilota en l'actualitat?

—D'una manera o altra s'ha dignificat aquest món, que abans era molt negre. En els meus temps no teníem on agafar-nos. Ara la gent té els mitjans per seguir-lo i per practicar-lo.

—Què creu que falta per avançar en la promoció de l'esport?

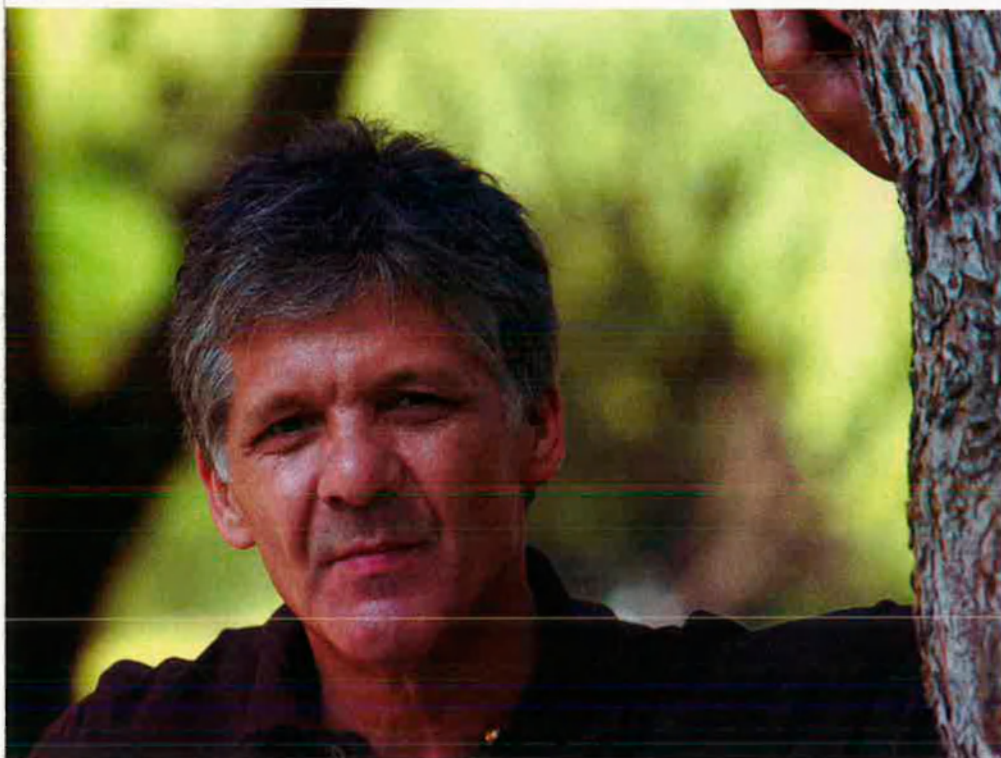
—Calen més pilotaires d'alt nivell. Encara que n'hi ha alguns de bons, n'hi hauria d'haver més. Però bé, un tort veu més que un cec, que diuen.

—Estem millor que fa uns anys?

—De fantasia, no n'hem de tenir. En la pilota hi ha el que hi ha. Encara es poden perfilar unes quantes coses, però indubtablement estem molt millor ara. I, per descomptat, estarem molt millor en el futur.

—En l'actualitat s'encarrega de la direcció de dues escoles de tecnificació. Té en ment algun projecte per al futur?

—Augmentar el nombre d'escoles i distribuir-les en més zones, perquè és en aquests centres on es prepara el futur de la pilota.

La pilota mediatitzada

Un dels factors més importants per a la integració de la pilota valenciana en el món modern és la seua presència als mitjans de comunicació social. Açò és: per garantir la supervivència de l'esport valencià per excel·lència cal que aquest desperte l'interès dels mitjans de comunicació de masses i de les empreses de publicitat. En aquest sentit, la situació actual pot considerar-se positiva. En la premsa escrita, *Súper Deporte* dedica una o dues pàgines diàries a la pilota; *El Mundo*, en la seua edició valenciana, fa ressenyes i publica, a més, un especial mensual d'unes vuit pàgines; *Levante-EMV* trau ressenyes diàriament, i *Las Provincias* també dedica un espai regular al seguiment d'aquest esport. Ràdio 9 i LP Ràdio han inclòs espais informatius sobre els campionats i fins i tot Canal 9 en trau, de tant en tant, alguna notícia als informatius. A més, en Punt 2 cada diumenge podem veure un programa exclusiu: *Trinquet*, que gaudeix de bon estat de salut pel que fa a l'índex d'audiència. Sense cap dubte, el panorama ha millorat. Tanmateix, tal com apunta Guillem Sanchis, periodista especialitzat en pilota i treballador de Frediesports, empresa de promoció de campionats i partides, "es parla molt més de pilota, però encara es parla molt menys del que caldria".

Al llarg de la darrera dècada, també les empreses de publicitat han arribat al món de la pilota valenciana. Fa tan sols uns deu anys sorprengué la primera publicitat que Genovés lluí sobre la seua camiseta. Avui dia, tots els jugadors en porten. Predominen les empreses locals, però no són poques les grans marques que hi han invertit capital. La bona experiència de les empreses de telefonia mòbil Airtel i Movistar, que fixaren alguns jugadors, animà l'interès d'altres, i actualment el nom d'entitats com Bancaixa, Caixa Popular o El Corte Inglés es vinculen als campionats més importants de la pilota.

"Tot i així, encara estem començant a entrar en el món de la publicitat", adverteix Artur Tuzón, gestor del Trinquet de Pelai de València. "I no és fàcil –continua–, perquè, si les empreses no coneixen la pilota, com les convenceràs?" No és senzill, però no hi ha altra opció. I entrebancs més difícils s'han superat.

societat on l'oferta d'oci és cada vegada més àmplia, la pilota valenciana ha aconseguit al llarg d'aquests anys una dignificació que en algun moment havia semblat impossible. La creació de la Ciutat de la Pilota, les instal·lacions específiques als col·legis de nova construcció o el projecte de posar en funcionament una empresa que agrupe els jugadors professionals són símptomes inequívocs que alguna cosa està canviant. Tot i ser molts encara els entrebancs, basats principalment en els prejudicis i el colonialisme cultural, la pilota està cada vegada més present als mitjans de comunicació valencians, i el nombre de clubs inscrits en competicions d'aficionats creix cada any.

D'aquest panorama, que no és sinó el fruit de l'esforç de tots aquells que s'hi han dedicat, ha sorgit una situació esperançadora, amb joves figures que prometen llargues hores d'espectacle. En els últims mesos, l'explosiva aparició de Genovés II, fill de Paco Cabanes, ha significat un repte al campió del moment, Alvaro, i l'enfrontament entre ambdós ha tornat a omplir els trinquets de gom a gom.

El Genovés II, de vint-i-quatre anys, porta a l'esquena la pròpia generació d'espectadors. "Normalment en l'ambient dels dissabtes, l'edat mitjana és de quaranta anys endavant, però ara ha baixat", explica Artur Tuzón, gestor del Trinquet de Pelai de València. "Un dia de partida en què hi haja Genovés II, veus molta gent jove, estudiants, professionals liberals... El públic està canviant", afegeix. Tot canvia, també els trinquets, que des de fa uns anys es reformen per adaptar-se als temps que vivim i oferir nous serveis, com ara la cafeteria o les grades protegides.

A més, l'entrada de Genovés II, que ha trencat la monotonia dels darrers campionats, on Alvaro era líder indiscutit, ha fet ressorgir l'emoció del públic i de les partides. I no cal dir que açò és un fort reclam tant per al públic com per als mitjans i les inversions publicitàries que tanta falta fan en el món pilotaire.

Un pont entre passat i futur. La situació social de la pilota, després de molts anys en l'ombra, està millorant, però encara és llarg el camí que queda per recórrer fins a assolir la dignitat i el

reconeixement ple del valor d'un dels exponents de la cultura popular valenciana. "Les manifestacions de la cultura popular són un espectacle que el poble dóna a si mateix de si mateix", reflexiona Gil-Manuel Hernández, sociòleg especialista en temes de cultura popular i professor de la Universitat de València. En el joc de la pilota, com en tots els trets culturals, resideixen el passat històric i els valors particulars d'una societat. La pilota valenciana esdevé així, en paraules de Gil-Manuel, "un autèntic procés de reconstrucció identitària permanent". És molt més del que es pot veure a primera vista. "El creuament de travesses —explica— amaga tot un món de forts lligams socials i de xarxes ocultes de solidaritat i rivalitat." En els trinquets d'avui es refugien valors d'un passat no tan llunyà que potser caldria conservar, com el sentiment de comunitat, el tracte directe i la familiaritat. L'ambient pilotaire fa pensar en la recuperació de velles sociabilitats en un món on la soledat, les relacions virtuals i la mediatització de la vida aboquen l'individu a conviure amb l'aïllament i la freda tecnologia.

En els trinquets d'avui es refugien valors d'un passat no tan llunyà que caldria conservar, com el sentiment de comunitat

Potser no és fàcil trobar un espai per a la pilota en la societat de masses del segle XXI, o potser és sols una qüestió de lliure mercat. Però cal no perdre de vista que, en un context de creixent globalització i imperialisme cultural, la importància del fet local no deixa d'augmentar. Potser, després de tot, ara és el millor moment per fer reviscolar patrimoni culturals mil·lenaris com el joc de la pilota valenciana, sense deixar d'afrontar nous reptes, com la incorporació de la dona a un món fins ara estrictament masculí.

Violeta Camarasa

La sinya

F. Marc Alvaro

Més o menys històrics

Sembla que adduir els drets històrics a l'hora de redactar l'Estatut català posa nerviosa molta gent. Hi ha qui, en un exercici de deliri o de mala llet, ha arribat a comparar la reclamació catalanista amb la reinstauració del califat andalusí que proclamen el criminal Bin Laden i els seus associats. Alguns socialistes han corregut a precisar que "autonomia històrica" no vol dir parlar d'allò que hi havia abans de 1714, sinó d'aquells territoris que van tenir autogovern durant la II República. La coincidència d'ERC i de CiU a l'hora d'incorporar aquest concepte al redactat ha fet saltar totes les alarmes.

El més sorprenent i contradictori és que ara es vulgui fer veure que la història no té res a veure amb les competències polítiques. Fa riure que això es digui en un país que va veure retornar de l'exili un president (que no coneixia ningú) d'una institució (que coneixien quatre) que es repescava d'una legalitat que havia estat soterrada pels vencedors de la Guerra Civil. L'operació Tarradellas, tan rendible per al Govern d'Adolfo Suárez i els poders de l'estat, es va fer a partir de dirnos que la història passava per sobre de moltes coses. Passava, fins i tot, per sobre dels resultats electorals de les primeres eleccions democràtiques del 15 de juny del 1977, quan Catalunya va votar majoritàriament socialista i comunista.

Santiago Carrillo.

Amb la història, la transició espanyola va fer-ne els jocs de mans que va voler. Només cal deturar-se en el moment fundacional de la democràcia: el nou cap d'estat fa de circuit conductor d'un règim autoritari a un de democràtic mitjançant la continuïtat dinàstica. La història dels Borbons fa de pont damunt les aigües turbulentes i es produeix la màgia per la qual uns tenen democràcia assumint un rei i uns altres s'empassen les urnes només perquè en el mateix paquet hi va la corona. La història també va ser bàsica per al comunista Carrillo desant la bandera republicana i demanant als seus correligionaris que fessin seva la dels estancs. I ho va ser per a la prohibició que ERC es presentés als primers comicis amb el seu nom, cosa acceptada per la resta de sigles. Per no parlar de la història oblidada que significa no demanar comptes a qui portava quaranta anys torturant, delatant i beneficiant-se de la misèria moral i la corrupció estructural del sistema.

Ara, els primifilats del tarannà filisteu se l'agafen amb paper de fumar quan senten parlar de drets històrics catalans. Ara, que ja hem digerit, fins i tot, que un ministre socialista de Defensa pugui citar mil vegades la història del seu pare falangista, per demostrar que, més enllà de la dreta i l'esquerra, només importa Espanya.